

Opgave 3 Alle mensen zijn sterfelijk

De roman *Alle mensen zijn sterfelijk* van de filosoof Simone de Beauvoir gaat over een man, genaamd Fosca, die in de dertiende eeuw in Italië is geboren. Door het drinken van een magisch drankje is hij onsterfelijk geworden. Tijdens zijn eeuwenlange leven doet hij veel ervaring op met politiek en macht. Hij moet strijden als heerser van een stadstaat, hij trekt de oceaan over met de legers van de keizer en hij raakt betrokken bij de Franse Revolutie. Gedurende zijn leven worstelt hij met het aangaan van relaties met de sterfelijke mensen om hem heen. Enerzijds wil hij hen met alle kennis die hij heeft beschermen en anderzijds moet hij hen vrij laten om hun eigen leven te leiden. Zijn lange leven dreigt hem soms onverschillig te maken, maar hij blijft zoeken naar een goede manier om met het leven om te gaan.

Aristoteles beantwoordt de vraag naar het goede leven met het begrip deugd.

- 2p 19 Geef weer wat het begrip 'deugd' inhoudt volgens Aristoteles.
Leg vervolgens Aristoteles' begrip 'deugd' uit met een voorbeeld uit Fosca's leven.

In het middeleeuwse Italië regeert de onsterfelijke Fosca over de stadstaat Carmona. De inwoners van Carmona, die familie of vrienden van elkaar zijn, hebben een sterke voorkeur om op hun eigen, gezamenlijke manier te leven. Ze zijn bereid om de stad met gevaar voor eigen leven te verdedigen.

Fosca verliest juist de wil om zich voor de stad in te zetten. Voor hem is Carmona slechts een verzameling individuen. Hij vindt dat een rechtvaardige leider zich alleen zou moeten inzetten voor de toename van individuele vrijheid en welvaart.

Michael Sandel heeft vanuit het communitarisme kritiek op het liberalisme.

- 2p 20 Leg met het voorbeeld van Fosca en de andere inwoners van Carmona uit:
- wat het communitarisme inhoudt, en
 - wat het liberalisme inhoudt.

Volgens Sandel is neutraliteit in een democratie niet mogelijk.

- 1p 21 Leg uit dat Fosca's idee van een rechtvaardige leider volgens Sandel **niet** neutraal is.

Sandel vindt neutraliteit in een democratie niet alleen onmogelijk, maar ook onwenselijk.

- 1p 22 Leg dit uit.

Een paar eeuwen later dient Fosca de christelijke keizer Karel V als politiek adviseur. Fosca haalt Karel V over om zijn rijk snel en met al het nodige geweld uit te breiden. De christelijke Karel V blijft twijfelen of hij wel naar de wil van God handelt. Hij vraagt zich af wat God van al dat bloedvergieten zou vinden.

Volgens Friedrich Nietzsche is de moraal van het christendom een 'slavenmoraal'.

2p 23 Leg dit uit.

Leg vervolgens uit dat Karel V volgens Nietzsche **geen** Übermensch is.

Fosca is erbij als Karel V door de paus ingehuldigd wordt tot keizer van het Heilige Roomse Rijk.

Niet iedereen vindt het goed dat een staatshoofd door een religieuze leider zoals een paus kan worden ingehuldigd.

Paul Cliteur maakt een onderscheid tussen het multiculturele model en de lekenstaat.

2p 24 Leg uit of een inhuldiging van een staatshoofd door een paus mogelijk is in een lekenstaat.

Beargumenteer vervolgens of jij vindt dat een inhuldiging van een staatshoofd door een paus mogelijk is in het multiculturele model.

Een van de laatste politieke avonturen van Fosca speelt zich af rond de Franse Revolutie waar het vrijheidsideaal wordt verbonden aan het idee van een sociaal contract.

Volgens Rousseau worden in een directe democratie vrijheid en gelijkheid met elkaar verzoend door het sociaal contract.

2p 25 Leg uit dat burgers in een directe democratie volgens Rousseau vrij kunnen zijn, met:

- het begrip 'sociaal contract', en
- de verhouding van vrijheid en gelijkheid.

De schrijver van de roman over Fosca, De Beauvoir, staat vooral bekend om haar feministische boek *De tweede sekse*. In dit boek bekritiseert ze de door mannen gedomineerde maatschappij waarin vrouwen worden onderdrukt. Het boek veroorzaakte in de jaren 50 van de vorige eeuw een schandaal. Het Vaticaan plaatste het zelfs op een lijst met verboden boeken. De mannelijke collega's van De Beauvoir waren woedend, omdat ze met haar feministische opvattingen de Franse mannen zou hebben beledigd.

Volgens Bhikhu Parekh zou in sommige gevallen een verbod op groepsbelediging gerechtvaardigd zijn. Er zijn verschillende bezwaren tegen een verbod op groepsbelediging. Parekh verdedigt zich tegen drie van deze bezwaren.

2p 26 Geef Parekhs verdediging weer tegen **een** van die drie bezwaren. Leg met deze verdediging uit dat het boek *De tweede sekse* volgens Parekh **niet** verboden zou moeten worden.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.